

7. AMOR A MALLORCA *

És notable per molts de conceptes com els mallorquins estimen Mallorca. Tots l'estimam molt i arriba fins a tal punt la nostra passió que dividim el món en dues parts: una, la més important, amb la qual tot ho relacionam, «Mallorca»; l'altra, sols ens interessa molt secundàriament, és, «fora de Mallorca». De la resta del món no coneixem més gent que la dels països veïnats; i així, parlam de maonesos, eivissencs, catalans i valencians, essent tots els altres «forasters».

Per a nosaltres tot el món gira envoltant de la nostra illa, que consideram sempre com a punt de partida i d'arribada en tots els actes de la nostra vida. Si algun dia sortim de l'illa pensam, al moment, quan hem de tornar. Si accidentalment ens trobam per necessitat a un altre país, consideram que sols podem romandre a fora temporalment i sols anhelam poder retornar a la nostra «Roqueta». No comprenem la vida més que a Mallorca, i ens passa com als enamorats, que en possessió del seu ideal ansiat els sembla que ja ho tenen tot i no s'interessen i fins i tot s'obliden de tota la resta.

Emperò, si investigam el que és a la seva essència aquest amor, ens convencerem que és inconscient. I precisament l'amor, per apassionat que sia, al fons ha d'esser conscient, perquè en estimar se n'ha de saber el perquè, i endemés s'ha de saber estimar, perquè únicament d'aquesta manera podrà procurar-se el bé del que s'estima.

El mallorquí, amb tota la immensa afecció a la seva «Roque-

* «Mallorca» (22-XI-1917), 4.

ta», demostra una inconsciència prou gran. Intentaré demostrar-ho:

Si fixam la mirada a la ciutat nostra o als pobles de l'illa, es veurà pertot arreu el mateix. Calma i més calma, i en dir calma em referesc a la intel·lectual i no a la material, ja que amb el nostre esforç hem fet una bona xarxa de ferrocarrils (el trens de la qual encara que poc a poc, al cap i a la fi, funcionen), unes bones comunicacions marítimes (que abans teníem viatges ràpids), tenim una sèrie de societats regionals de crèdit, etc., etc.; vull dir, que no es troben a la nostra illa centres de cultura on es facin tasques per al perfeccionament intel·lectual. Sols es veuen tertúlies i reunions en les quals es perd llastimosament el temps parlant de coses o malgastant-lo bevent i jugant.

Ocorr així principalment per una raó, perquè el mallorquí és essencialment individualista i no sols s'aïlla del món en aquest racó illenc —sinó que extremant— s'aïlla encara dins Mallorca, i així veim com el seu major ideal es retraure's a ca seva sol, o com a molt, amb la seva família.

El mallorquí per si mateix, molt sovint, es mostra actiu treballant egoísticament per a si mateix, adquirint així el seu benestar material, unint-se amb altres en empreses comercials únicament per al seu benestar particular, conservant, conseqüentment el personalisme. Així es comprèn que, oposadament a la prosperitat material que en general es veu a la nostra illa i que resulta de la suma de cadascuna de les particulars, es mantenguí un tan baix nivell moral i intel·lectual, que és, aquest, el resultat de la unificació íntima d'esforços collectius.

Hem de despertar del nostre somni i abandonar la nostra calma; hem de desposseir-nos del nostre personalisme i posseir-nos d'humanisme; agrupar-nos per constituir centres culturals que ens relacionin amb la resta del món i poder seguir a l'avantguarda de la marxa progressiva de la civilització; i fer una selecció del que és bo i dolent que hi ha a la nostra Mallorca, per a conrar el primer i fer desaparèixer el segon. Si Mallorca és realment una «Illa d'or», perquè té unes bel·leses naturals de valor infinit, a la Serra Nord principalment, a vora la mar i uns cels blaus, idealment matisats per sublims efectes de llum i de color... no els tenguem amagats

i facilitem la visita..., seleccionem l'artístic i colleccionem-lo ordenadament en museus regionals...

Procedint així, serà vertaderament estimar-la per al seu major benestar i podrem tenir un orgull just i racional de la nostra Mallorca i d'esser mallorquins, que ara no podem, sinó que, malauradament, hem d'inclinar el cap i assumir la major vergonya els que tenguem tan sols un poc de dignitat.

Si miram les dues illes germanes, especialment a Menorca, sentirem la dolorosa impressió d'haver de reconèixer la nostra inferioritat... Trist és confesar-ho!, però és la veritat. A Maó existeix un Ateneu que pot agafar-se com a model; hi ha nombrosos museus i colleccions (la d'algues de Femenies és tal vegada la millor del món en el seu gènere); gaudeixen d'òpera tots els anys, etcètera, etcètera. A Eivissa hi ha un Museu Arqueològic, dels millors d'Espanya.

Davant aquest espectacle hem de quedar indiferents! Ni tan sols per vergonya no reaccionarem!

Per la meua part no he perdut les esperances de regeneració, possible amb l'esforç d'uns quants decidits i amb un poc de suport dels organismes oficials: Ajuntament, Diputació; el president digníssim d'aquesta darrera corporació sembla que està animat dels millors propòsits.

Si arribara el dia, que ha d'arribar, de poder eclipsar el trist espectacle que ofereixen la majoria de les nostres societats, amb algun Museu, amb un Ateneu... Quina bella illusió!

EMILI DARDER I CÀNAVES

